JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
CHRISTINE STIX-HACKL
23 päivänä maaliskuuta 2006 [1]

I Johdanto

1. Nyt esillä oleva asia koskee julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin pääsyä Ranskassa ja tähän liittyvän, Yhdistyneessä kuningaskunnassa suoritetun tutkinnon "Bachelor of Arts in Fine Arts Valuations" tunnustamista. Nyt esillä olevassa asiassa on kyse siitä, voidaanko kyseiseen toimintaan soveltaa direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annettua neuvoston direktiiviä 92/51/ETY [2] (jäljempänä direktiivi 92/51) tai vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21 päivänä joulukuuta 1988 annettua neuvoston direktiiviä 89/48/ETY [3] (jäljempänä direktiivi 89/48), ja erityisesti näissä direktiiveissä tarkoitetun käsitteen "ammatti, johon kuuluu oikeudellista neuvontaa" tulkinnasta. Täydellisyyden vuoksi on todettava, että nämä molemmat direktiivit on sittemmin korvattu ammattipätevyyden tunnustamisesta 7 päivänä syyskuuta 2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/36/EY, [4] joka on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä 20.10.2007 mennessä.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Yhteisön oikeus*

2. Direktiivissä 89/48 säädetään vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä. Direktiivillä 92/51 täydennetään ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettuja tutkintotodistuksia koskevaa yleisdirektiiviä ammateilla, joissa ei direktiivin 89/48 nojalla vaadita tutkintotodistusta.

1 – Alkuperäinen kieli: saksa.
2 – EYVL L 209, s. 25.
3 – EYVL L 19, s. 16.
4 – EUVL L 255, s. 22.

3. Kyseisiä direktiivejä sovelletaan niiden 2 artiklan nojalla jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen, joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä.

4. Direktiivin 89/48 1 artiklan c kohdan ja direktiivin 92/51 1 artiklan e kohdan nojalla säännellyllä ammatilla tarkoitetaan säänneltyä ammattitoimintaa tai niiden toiminnan lajien yhdistelmää, jotka muodostavat tämän ammatin jäsenvaltiossa.

5. Direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa ja direktiivin 92/51 1 artiklan f alakohdan toisessa alakohdassa säädetään, että jos ensimmäistä alakohtaa ei voida soveltaa, ammattitoimintaa pidetään säänneltynä ammattitoimintana, kun sitä harjoittavat sellaisen yhdistyksen tai järjestön jäsenet, jonka tarkoituksena on erityisesti edistää ja ylläpitää korkeaa tasoa kyseisellä ammattialalla ja jonka jäsenvaltio on tätä tarkoitusta varten erityisesti tunnustanut ja joka

- myöntää tutkintotodistuksen jäsenilleen
- huolehtii, että yhdistyksen tai järjestön jäsenet kunnioittavat sen määräämiä ammattisääntöjä ja
- myöntää heille oikeuden käyttää tätä tutkintotodistusta vastaavaa nimikettä, lyhennettä tai asemaa.

6. Direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan kolmannessa alakohdassa säädetään, että direktiivin liitteenä on luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä yhdistyksistä ja järjestöistä, jotka silloin kun tämä direktiivi on annettu, täyttävät toisessa alakohdassa säädetyt edellytykset. Myöntäessään toisessa alakohdassa tarkoitetun tunnustuksen yhdistykselle tai järjestölle jäsenvaltion on ilmoitettava siitä komissiolle, joka julkaisee sen yleisölle tiedoksi Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä. Yhdistyneen kuningaskunnan osalta luettelon 13 kohdassa mainitaan "Royal Institution of Chartered Surveyors".

7. Kyseisten direktiivien 1 artiklan a alakohtaan sisältyy käsitteen "tutkintotodistus" oikeudellinen määritelmä. Direktiivissä 89/48 tarkoitetaan tutkintotodistuksella yksittäistä tutkintotodistusta, todistusta tai muuta muodollista kelpoisuutta osoittavaa asiakirjaa tai tällaisten tutkintotodistusten, todistusten tai asiakirjojen yhdistelmää, jolla muun muassa osoitetaan, että sen haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa samantasoisessa oppilaitoksessa ja tarvittaessa suorittanut keskiasteen jälkeisten opintojen lisäksi vaadittavan ammatillisen harjoittelun. Direktiivissä 92/51 tarkoitettujen tutkintotodistusten osalta

1 artiklan a alakohdan toisen luetelmakohdan i alakohdassa mainitaan yhtenä edellytyksenä, että asiakirjalla osoitetaan, että sen haltija on suorittanut muun kuin direktiivin 89/48 1 artiklan a alakohdan toisessa luetelmakohdassa tarkoitetun, vähintään yksivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen.

8. Direktiivin 89/48 3 artiklassa, jossa esitetään säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymistä ja sen harjoittamista koskevat periaatteet, säädetään muun muassa, että kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin, jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa.

9. Direktiivin 92/51 3 artikla poikkeaa edellä mainitun direktiivin 3 artiklasta soveltamisalansa perusteella. Sitä sovelletaan pääasiallisesti silloin, kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää jommassakummassa direktiivissä tarkoitettua tutkintotodistusta ja kun hakijalla on toinen näistä tutkintotodistuksista.

10. Molempien direktiivien 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädetään kuitenkin muun muassa sellaisten hakijoiden, joilla ei ole vaadittavaa tutkintotodistusta, mahdollisuudesta harjoittaa kyseistä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa muodollista pätevyyttä osoittavan asiakirjan sekä sen perusteella, että hakija on harjoittanut kyseistä ammattia vähintään kaksi vuotta toisessa jäsenvaltiossa.

11. Molempien direktiivien 4 artiklassa annetaan vastaanottavalle jäsenvaltiolle mahdollisuus asettaa säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtymiselle tiettyjä edellytyksiä. Tämän artiklan 1 kohdan nojalla vastaanottava jäsenvaltio voi edellyttää, että hakija ensinnäkin todistaa, että hänellä on ammattikokemusta, tai toiseksi suorittaa enintään kolme vuotta kestävän sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen. Jos vastaanottava jäsenvaltio käyttää viimeksi mainittua mahdollisuutta, sen on annettava hakijalle mahdollisuus valita sopeutumisajan ja kelpoisuuskokeen välillä. Tästä periaatteesta poiketen vastaanottava jäsenvaltio voi määrätä, käytetäänkö sopeutumisaikaa vai kelpoisuuskoetta niiden ammattien osalta, joiden harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta ja joissa kansallista lainsäädäntöä koskeva neuvonta tai avustaminen on olennainen ja pysyvä ammattitoiminnan osa.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

12. Code de commercen (Ranskan kauppalain) L.321-1–L.321-38 §:ssä säännellään

irtaimen vapaaehtoista myyntiä julkisessa huutokaupassa. Tämän lain L.321-4 §:ssä säädetään tarkemmin tällaisia huutokauppoja järjestävien yhtiöiden toiminnasta.

13. Code de commercen L.321-8 §:ssä säädetään, että kyseisten yhtiöiden johtajien, yhtiökumppanien tai työntekijöiden joukossa on myös oltava vähintään yksi henkilö, jolla on myynnin johtamiseen vaadittava pätevyys tai Conseil d'Etat'n määrittämin edellytyksin alalla vastaavaksi tunnustettu tutkintotodistus tai valtuutus.

14. Code de commercen L.321-1–L.321-38 §:n mukaisesti 19.7.2001 annetun asetuksen nro 2001-650, joka koskee irtaimen vapaaehtoista myyntiä julkisessa huutokaupassa (jäljempänä asetus), 16–25 §:ssä säädetään julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtamiseen vaadittavasta pätevyydestä, ja 29.8.2001 tehdyssä päätöksessä säädetään julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtamisen edellytyksenä olevan harjoittelun ohjelmasta ja sen pääsykokeen yksityiskohdista.

15. Asetuksen 16 §:ssä säädetään muun muassa seuraavaa:

"– – Irtaimen vapaaehtoista myyntiä julkisessa huutokaupassa voi johtaa ainoastaan se, joka täyttää seuraavat edellytykset: – –

3. asianomaisella – – on joko oikeustieteen kansallinen tutkintotodistus ja taidehistorian, arkeologian, taideteollisuuden tai kuvataiteen kansallinen tutkintotodistus, joista yhden on oltava vähintään alempi korkeakoulututkinto ja toisen on perustuttava vähintään kahden vuoden korkeakouluopintojen suorittamiseen, tai erivapautena hyväksytty muu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja tai tutkintotodistus, joka kuuluu oikeusministerin ja korkeakouluopetuksesta vastaavan ministerin päätöksellä hyväksyttyyn luetteloon

4. on suorittanut menestyksellisesti tämän luvun 1 osassa säädettyä harjoittelua varten edellytetyn pääsykokeen

5. on suorittanut 4 momentissa tarkoitetun harjoittelun tämän luvun 2 osassa säädetyissä olosuhteissa."

16. Asetuksen 45 §:ssä säädetään pätevyydestä, jota vaaditaan Euroopan yhteisön jäsenvaltion tai Euroopan talousalueen muun sopimusvaltion kuin Ranskan kansalaiselta, joka haluaa harjoittaa toimintaa Ranskassa. Siinä säädetään seuraavaa:

"Euroopan yhteisön jäsenvaltion tai Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimusvaltion sellaisilla kansalaisilla katsotaan

olevan 16 §:n 3, 4 ja 5 momentissa säädettyjä edellytyksiä täyttämättä julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtamiseen vaadittava pätevyys, jotka ovat suorittaneet vähintään vuoden pituisen tai, jos opinnot ovat sivutoimisia, vastaavan pituisen sellaisten korkeakouluopintojen jakson, jotka valmistavat tämän toiminnan harjoittamiseen ja joiden yhtenä pääsyvaatimuksena ovat ylipisto- tai korkeakouluopintoihin pääsyn vaatimuksena olevien keskiasteen opintojen suorittaminen, sekä korkeakouluopintojakson lisäksi mahdollisesti vaaditut ammatilliset opinnot, ja joilla on

1. sellaisessa jäsenvaltiossa tai sopimusvaltiossa, joka sääntelee ammattiin pääsyä, saatu yksi tai useampi tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka mahdollistaa irtaimen vapaaehtoisen huutokauppatoiminnan ja jonka on myöntänyt

   a) mainitun valtion toimivaltainen viranomainen, tässä jäsenvaltiossa tai sopimusvaltiossa tai kolmannessa valtiossa vallitsevalla tavalla koulutusta antavassa oppilaitoksessa hankitun, mainitun valtion lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten säännösten mukaisesti suoritetun koulutuksen perusteella tai

   b) kolmas valtio, edellyttäen että esitetään jäsenvaltion tai sopimusvaltion, joka on tunnustanut mainitun yhden tai useamman tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista pätevyyttä osoittavan asiakirjan, toimivaltaisen viranomaisen myöntämä todistus, jonka mukaan mainitun yhden tai useamman tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista pätevyyttä osoittavan asiakirjan haltijalla on vähintään kolmen vuoden työkokemus tässä jäsenvaltiossa

2. jäsenvaltiossa tai sopimusvaltiossa, jossa ei säännellä mainittuun ammattiin pääsyä tai sen harjoittamista, saatu yksi tai useampi tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja sellaisen säännellyn koulutuksen perusteella, joka on suuntautunut erityisesti ammatin harjoittamiseen

3. yksi tai useampi tutkintotodistus, todistus tai muu muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja, joka on saatu jäsenvaltiossa tai sopimusvaltiossa, jossa ei säännellä pääsyä mainittuun ammattiin tai sen harjoittamista eikä tähän ammatin harjoittamiseen valmistavaa koulutusta, edellyttäen että osoitetaan, että ammattia on harjoitettu kokoaikaisesti vähintään kahden vuoden ajan tässä valtiossa kymmenen edeltävän vuoden kuluessa tai, jos ammattia on harjoitettu osa-aikaisesti, vastaavan ajan, jos tämän valtion toimivaltainen viranomainen todistaa ammatin harjoittamisen."

17. Asetuksen 48 §:ssä annetaan "Conseil des ventes volontaires de meubles aux

enchères publiquesille" (jäljempänä Conseil) toimivalta tutkia 45 §:ssä säädetyt edellytykset täyttävien henkilöiden, jotka haluavat sijoittautua Ranskaan, tutkintotodistusten, todistusten tai muiden muodollista pätevyyttä osoittavien asiakirjojen tunnustamista koskevat hakemukset.

Kukaan ei voi osallistua kokeeseen yli kolmea kertaa."

III Tosiseikat, asian käsittelyn vaiheet ja ennakkoratkaisukysymykset

18. Asetuksen 49 §:ssä säädetään seuraavaa:

"Silloin, kun sen, jota asia koskee, koulutus koskee olennaisesti eri aineita kuin 19 §:ssä tarkoitettujen tutkintotodistusten ja ammatillisen kokeen ohjelmissa olevia tai kun yhtä tai useampaa mainittua ammattitoimintaa, jonka harjoittaminen edellyttää mainittuja tutkintotodistuksia ja mainitun kokeen suorittamista, ei säännellä tai säännellään olennaisesti eri tavalla koti- tai lähtöjäsenvaltiossa, hänen on suoritettava 20 §:ssä säädetyn lautakunnan valvonnassa kelpoisuuskoe, jonka ohjelmasta ja yksityiskohdista määrätään oikeusministerin päätöksellä.

Conseil määrää edellisessä momentissa tarkoitettuun ohjelmaan kuuluvat aineet, joista hakijaa on kuulusteltava, kun otetaan huomioon hänen peruskoulutuksensa.

Conseil ilmoittaa hakijoille kelpoisuuskokeen tulokset.

19. Price on suorittanut tutkinnon "Bachelor of Arts with second class honours in Fine Arts Valuations", joka on Yhdistyneen kuningaskunnan ammatillisten elinten tunnustama tutkinto, jonka "Royal Institution of Chartered Surveyors" (RICS) ja "Incorporated Society of Valuers and Auctioneers" ovat hyväksyneet. Kuten asiakirjoista ilmenee, Price ei kuitenkaan ole RICS:n jäsen.

20. Price on 8.1.2002 jättänyt Conseil'lle asetuksen 48 §:ssä mainitun tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista pätevyyttä osoittavan asiakirjan tunnustamista koskevan hakemuksen. Price ilmoitti hakemuksessaan, että hänellä on noin kahden vuoden työkokemus Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja monivuotinen työkokemus Ranskassa.

21. Conseil hyväksyi 19.6.2003 tehdyllä päätöksellä Pricen suorittamaan asetuksen 49 §:n mukaisen kelpoisuuskokeen ja totesi, että häntä on kuulusteltava seuraavista aineista: oikeustieteelliset aineet, myyntikäytäntö julkisessa huutokaupassa ja ammattialaa

koskeva lainsäädäntö. Conseil hylkäsi 11.9.2003 Pricen tästä päätöksestä 21.7.2003 tekemän oikaisuvaatimuksen.

22. Price valitti päätöksestä 19.8.2003 Cour d'appel de Paris'hin (Ranska) ja vaati sitä kumoamaan Conseil'n kiistanalaisen päätöksen ja toteamaan, että hän "täyttää irtaimen julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtamista koskevat velvoitteet". Price vaati lisäksi, että Cour d'appel de Paris esittää Euroopan yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön siitä, voidaanko vapaaehtoisessa huutokaupassa tapahtuvaan irtaimen myyntiä koskevaan toimintaan soveltaa direktiivin 92/51 4 artiklaa, jossa annetaan vastaanottavalle jäsenvaltiolle mahdollisuus määrätä, käytetäänkö sopeutumisaikaa vai kelpoisuuskoetta.

23. Cour d'appel de Paris katsoi asian ratkaisun edellyttävän yhteisön oikeuden tulkintaa ja pyysi yhteisöjen tuomioistuimelta 23.3.2005 tekemällään päätöksellä, joka saapui yhteisöjen tuomioistuimeen 4.4.2005, ennakkoratkaisua seuraaviin kysymyksiin:

"1. Sovelletaanko direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annettua neuvoston direktiiviä 92/51/ETY code de commercen (kauppalaki) L.321-1–L.321-3, L.321-8 ja L.321-9 §:ssä säännellyn kaltaiseen julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaan?

2. Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myönteinen, voiko vastaanottava jäsenvaltio vedota direktiivin 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmannessa alakohdassa säädettyyn poikkeukseen 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan toisesta alakohdasta?"

IV Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys

24. Kansallinen tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellään, sovelletaanko direktiiviä 92/51 julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaan. Direktiivin 92/51 henkilöllinen soveltamisala ei ole kiistanalainen, koska Price on Yhdistyneen kuningaskunnan eli EU:n jäsenvaltion kansalainen, joka haluaisi harjoittaa julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaa toisessa jäsenvaltiossa eli Ranskassa, mutta vielä on tutkittava, kuuluuko nyt esillä oleva asia direktiivin 92/51 aineelliseen soveltamisalaan. Mikäli näin ei ole, kyseeseen tulee vielä direktiivi 89/48.

A *Yhteinen soveltamisedellytys: ammatin säänteleminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa*

25. Direktiiviä 92/51, kuten myös direktiiviä 89/48, voidaan soveltaa vain, jos julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan toiminta vastaanottavassa jäsenvaltiossa eli Ranskassa vastaa kummassakin direktiivissä tarkoitetun säännellyn ammatin käsitettä.

26. Säännellyllä ammatilla tarkoitetaan kummankin direktiivin kumpaankin 1 artiklaan sisältyvän oikeudellisen määritelmän mukaan säänneltyä ammattitoimintaa tai niiden toiminnan lajien yhdistelmää, jotka muodostavat tämän ammatin jäsenvaltiossa.

27. Säännellyksi ammattitoiminnaksi määritellään kyseisen direktiivin 1 artiklassa ammattitoiminta, johon ryhtymiseksi, jonka harjoittamiseksi tai jonka jotakin harjoittamisen muotoa varten jäsenvaltiossa edellytetään suoraan tai välillisesti lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten nojalla tutkintotodistusta.

28. Käsitettä säännelty ammatti on tulkittava itsenäisesti yhteisön oikeuden mukaisesti. Tällöin on arvioitava yhteisön oikeussääntöjen mukaisesti myös kysymystä siitä, onko tiettyä toimintaa pidettävä direktiivissä 89/48 tarkoitettuna ammattina.

29. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön [5] mukaan sääntelystä on kyse silloin, kun tämän ammatin harjoittamiseen ryhtymistä tai toiminnan harjoittamista säännellään kyseisessä jäsenvaltiossa oikeussäännöillä. Tällainen sääntely voi olla suoraa tai epäsuoraa. Sääntely on suoraa silloin, kun kyseessä olevassa jäsenvaltiossa voimassa olevilla laeilla, asetuksilla tai hallinnollisilla määräyksillä luodaan järjestelmä, jolla varataan nimenomaisesti kyseisen ammattitoiminnan harjoittaminen vain tietyt edellytykset täyttäville henkilöille ja jolla estetään siihen ryhtymästä henkilöitä, jotka eivät näitä täytä. [6]

30. Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin järjestämistä harjoittavien yhtiöiden toimintaa säännellään Ranskassa code de commercen L.321-4–L.321-38 §:ssä. Koska näissä yhtiöissä on L.321-8 §:n nojalla oltava vähintään yksi henkilö, jolla on pätevyys julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtamiseen, tällaisen joh-

5 – Asia C-164/94, Aranitis, tuomio 1.2.1996 (Kok. 1996, s. I-135, 18 ja 33 kohta) ja asia C-234/97, Fernández de Bobadilla, tuomio 8.7.1999 (Kok. 1999, s. I-4773, 16 kohta).

6 – Edellä alaviitteessä 5 mainittu asia C-164/94, tuomion 19 kohta ja edellä alaviitteessä 5 mainittu asia C-234/97, tuomion 17 kohta.
Ks. tältä osin myös asiassa C-402/02, komissio v. Ranska, 7.10.2004 annettu tuomio (EUVL C 300, s. 13, 31 kohta ja sitä seuraavat kohdat), joka koskee säännellyn ammatin määrittämistä ammattiin pääsyä koskevien säännösten perusteella.

tajan toimintaa säännellään – vaikkakin epäsuorasti – L.321-4–L.321-38 §:ssä. Suoraa sääntelyä sisältyy L.321-9 §:ään, jossa muun muassa säädetään, että ainoastaan irtaimen julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajilla on valtuudet johtaa huutokaupassa tapahtuvaa myyntiä.

31. Irtaimen julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan toiminnan harjoittamiseen ryhtymistä säännellään Ranskassa yksityiskohtaisesti asetuksessa. Erityisesti asetuksen 16 §:ssä ja sitä seuraavissa pykälissä säädetään, että tämän toiminnan harjoittamiseen ryhtyminen edellyttää oikeustieteen yliopistotasoista tutkintotodistusta ja toista yliopistotasoista tutkintotodistusta sekä pääsykokeen ja harjoittelun suorittamista.

32. Myös asetuksen 45 §:ssä säädettyyn Euroopan yhteisön jäsenvaltion ja Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen sopimusvaltion kansalaisten mahdollisuuteen harjoittaa julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaa sisältyy tiettyjä poikkeusedellytyksiä kyseisen toiminnan harjoittamiselle.

33. Täten sekä julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toiminnan aloittamista että sen harjoittamista säännellään Ranskassa suoraan oikeussäännöillä, koska kyseisen toiminnan harjoittaminen varataan vain niille henkilöille, joilla on tietty pätevyys. Näin ollen tässä toiminnassa on kyse vastaanottavassa jäsenvaltiossa säännellystä ammatista.

B *Sovellettavan direktiivin määrittäminen*

34. Oikeudenkäynnissä on viitattu useaan otteeseen siihen, ettei nyt esillä olevaan asiaan voida soveltaa kansallisen tuomioistuimen mainitsemaa direktiiviä 92/51 vaan direktiiviä 89/48. Seuraavaksi on näin ollen tarkasteltava kysymystä, kumpaa direktiiviä sovelletaan pääasian oikeudenkäynnissä käsiteltävän kaltaiseen tilanteeseen.

1. Sovellettavien direktiivien välinen erottelu

35. Ennen kuin tarkastellaan, onko julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin johtava koulutus direktiivissä 92/51 tarkoitettu tutkintotodistus, on syytä määritellä aluksi molempien direktiivien soveltamisala.

36. Jotta julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan toiminta voi kuulua direktiivin 92/51 aineelliseen soveltamisalaan, sen on oltava vastaanottavassa jäsenvaltiossa direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan ja 1 artiklan ensimmäisen kohdan e alakohdan mukaan säännelty ammatti ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa on vaadittava tämän ammatin harjoittamiseen ryhtyjältä direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa ja 1 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettu tutkintotodistus.

37. Direktiivillä 92/51 täydennetään ja laajennetaan sen johdanto-osan kolmannen, neljännen ja yhdeksännen perustelukappaleen mukaan direktiivin 89/48 perustana olevaa järjestelmää. Johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan direktiivi 89/48 koskee vain ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista. Johdanto-osan neljännen ja yhdeksännen perustelukappaleen mukaan direktiivillä 92/51 on siksi määrä luoda täydentävä järjestelmä, jonka "on käsitettävä ne koulutustasot, jotka eivät kuulu alkuperäiseen yleiseen järjestelmään, nimittäin muu keskiasteen jälkeinen koulutus ja siihen rinnastettava muu koulutus sekä pitkä- tai lyhytkestoisia keskiasteen opintoja vastaava koulutus, jota on mahdollisesti täydennetty ammattiin perehdyttävällä koulutuksella tai työelämään tutustumisella".

38. Koulutustaso on siis ratkaiseva molempien tunnustamista koskevien direktiivien soveltamisalan rajaamisen kannalta. Nämä kaksi direktiiviä käsittävät johdonmukaisesti tarkasteltuna yhteensä kolme ammatillisen koulutuksen tasoa: keskiasteen koulutuksen, lyhytkestoiset opinnot ja kaikki liitteessä C mainitut opinnot sekä vähintään kolmivuotiset opinnot. [7]

39. Koska direktiivi 92/51 koskee sen 1 artiklan a alakohdan mukaan kahta ensiksi mainittua koulutustasoa ja direktiivi 89/48 sen 1 artiklan a alakohdan nojalla kolmatta koulutustasoa, tunnustamisen on tapahduttava direktiivin 92/51 yhteydessä paitsi kunkin koulutustason sisällä myös näiden eri koulutustasojen välillä (niin sanottu silta).

40. Tämä silta tai yksittäisten koulutustasojen välinen läpäisevyys on johtanut äärimmäisen monimutkaiseen tunnustamisjärjestelmään, josta on säädetty direktiivin 92/51 3 artiklassa. Direktiivin 92/51 3 artiklan nojalla mahdollisia ovat siis useammat tunnustamistapaukset, jotka kuuluvat joko direktiivin 92/51 tai direktiivin 89/48 soveltamisalaan tai jotka eivät kuulu kummankaan direktiivin soveltamisalaan. Seuraavaksi pyrin esittämään järjestelmällisen kuvauksen tästä järjestelmästä.

7 - Ks. tältä osin Schneider, H., *Die Anerkennung von Diplomen in der Europäischen Gemeinschaft*, 1995, s. 239.

41. Ensinnäkin direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisessä kohdassa tehdään ero sen mukaan, edellyttääkö asianomaisen ammatin harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa direktiivissä 92/51 tai direktiivissä 89/48 tarkoitettua tutkintotodistusta.

42. Tämän jälkeen on tutkittava, onko kyseinen ammatti ylipäätään säännelty siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa (direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a tai b alakohta). Mikäli näin ei ole, direktiivin 92/51 soveltaminen riippuu 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan nojalla lisäksi siitä, onko hakija konkreettisessa tapauksessa harjoittanut asianomaista ammattia tietyn ajan. Jos mikään näistä edellytyksistä ei täyty, kumpaakaan tunnustamisdirektiiviä ei voida soveltaa, jolloin kuitenkin perusvapaudet sitovat vastaanottavaa jäsenvaltiota.

43. Jos ammatti on säännelty siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, seuraavaksi on tutkittava, edellyttääkö tämän ammatin harjoittamiseen ryhtyminen siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, direktiivissä 92/51 tai direktiivissä 89/48 tarkoitettua tutkintotodistusta.

44. Lopuksi on direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan nojalla tutkittava, onko hakijalla myös tosiasiallisesti tutkintotodistus, jota edellytetään siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa. Jos hakijalla ei sitä vastoin ole vaadittavaa tutkintotodistusta, kummankaan direktiivin soveltaminen ei tule kyseeseen, kuten ei myöskään siinä tapauksessa, ettei hakijalla ole riittävästi työkokemusta (3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta), vaan tällöin sovelletaan sitä perusvapautta, jonka soveltamisalaan kyseisen ammatin harjoittaminen kuuluu.[8] Tässä yhteydessä voidaan soveltaa erityisesti asiassa Vlassopoulou[9] annetussa tuomiossa esitettyjä perusvapauksia koskevia periaatteita.

45. Direktiivin 92/51 soveltaminen nyt esillä olevan ennakkoratkaisumenettelyn pääasiaan edellyttää siis, että kyseessä on jokin seuraavista kolmesta tapauksesta:

– vastaanottavassa jäsenvaltiossa ja siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, edellytetään direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta, ja hakijalla on myös tällainen tutkintotodistus (direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohta)

– toisessa edellä mainituista valtioista edellytetään direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta ja toisessa taas direktiivissä 89/48 tarkoitettua tutkintotodistusta, ja hakijalla on tutkintotodistus, jota edellytetään siinä valtiossa, jossa hän on hankkinut koulutuksensa

8 – Ks. tämän tapauksen osalta Wasmeier, M., "Aktuelle Fragen im Zusammenhang mit der Anerkennung von Berufsabschlüssen", *Europäische Zeitschrift für Wirtschaftsrecht*, 1999, s. 746–749.

9 – Asia C-340/89, tuomio 7.5.1991 (Kok. 1991, s. I-2357, Kok. Ep. XI, s. I-201).

(direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädetty, niin sanottu silta) [10]

– tai vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetään direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta, eikä kyseinen ammatti ole säännelty siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, mutta hakijalla on vaadittava työkokemus (direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta).

46. Jotta voidaan määritellä, onko pääasiassa kyseessä jokin näistä tapauksista, on tutkittava, mitä tutkintotodistusta vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetään, onko ammatti säännelty siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, ja mitä tutkintotodistusta edellytetään siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa.

2. Yksittäiset edellytykset

a) Vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytettävän tutkintotodistuksen laatu

47. Jotta voidaan määritellä, millaista tutkintotodistusta vastaanottavassa jäsenvaltiossa Ranskassa edellytetään julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaa varten, on tutkittava niitä Ranskan lainsäädännön säännöksiä, joissa säädetään edellytyksistä tämän toiminnan harjoittamiselle. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen vastaaminen edellyttää julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin harjoittamiseen ryhtymistä koskevan Ranskan lainsäädännön tulkintaa. EY 234 artiklan nojalla sen tulkinta ei kuitenkaan ole lähtökohtaisesti yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä ennakkoratkaisumenettelyssä. Jotta kansalliselle tuomioistuimelle voitaisiin antaa hyödyllinen vastaus, seuraavassa esitetään joitakin huomioita kansallisesta lainsäädännöstä.

48. Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtamiseen vaadittava pätevyys määritellään asetuksen 16 §:ssä. Asianomaisella henkilöllä on oltava ensinnäkin oikeustieteen kansallinen tutkintotodistus *ja* taidehistorian, arkeologian, taideteollisuuden tai kuvataiteen kansallinen tutkintotodistus, jolloin ensiksi mainitun tutkinnon on oltava vähintään alempi korkeakoulututkinto (siis kolme vuotta korkeakouluopintoja) ja jälkimmäisen tutkintotodistuksen on vastattava vähintään kahden vuoden korkeakouluopintoja. Edellytyksenä on siis yhteensä vähintään viisivuotinen yliopistokoulutus. Lisäksi on suoritettava pääsykokeen jälkeen harjoittelu, joka kestää kaksi vuotta.

49. Asetuksen 16 §:ssä asetetaan siis julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin

10 – Vrt. komission kertomus neuvostolle ja Euroopan parlamentille direktiivin 92/51/ETY soveltamisesta direktiivin 92/51/ETY 18 artiklan mukaisesti (KOM(2000) 17 lopullinen, 20 kohta ja sitä seuraava kohta).

harjoittamiselle useampia edellytyksiä, joista kolme koskee koulutusta (yliopisto-opinnot, pääsykoe ja harjoittelu). Nämä kolme edellytystä luetellaan kyseisessä pykälässä peräkkäin numeroituina. Pykälän sanamuodosta voidaan päätellä, että yliopistotutkintotodistus samoin kuin harjoittelu muodostaa osan julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan koulutuksesta eikä anna ainoastaan yleistä pätevyyttä.

50. Tätä tulkintaa puoltaa myös seuraava teleologinen peruste: säädöksen tarkoituksen ja tavoitteen mukaan muun muassa kaksivuotisen harjoittelun saavat suorittaa ainoastaan ne, jotka ovat suorittaneet aiemmin asianomaisen yliopistokoulutuksen. Harjoittelu edustaa sellaista erikoistumista, jota edeltävät yleinen oikeustieteellinen koulutus ja taidekoulutus. Tästä syystä yliopistokoulutus on tarpeellinen ja välttämätön osa julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin johtavaa koko koulutusta.

51. Myös yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä tehdään selväksi, että tässä yhteydessä on otettava huomioon lopputuote. Yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa Morgenbesser [11] asianajajan ammatista, ettei Ranskan kansalainen, joka on suorittanut oikeustieteessä "maîtrise en droit" -tutkinnon mutta ei senjälkeistä asianajajan ammatin harjoittamisen edellyttämää koulutusta, voi vedota direktiiviin 89/48. Akateemisen pätevyyden ohella on siis otettava huomioon myös harjoittelu. Vasta harjoittelun suorittamisen myötä katsotaan koko asianajajan koulutus suoritetuksi. Tässä yhteydessä puhutaan "lopputuotteesta", mikä tarkoittaa, että ainoastaan molemmat koulutuksen osat yhdessä voidaan tunnustaa direktiivin 89/48 nojalla koko asianajajan koulutukseksi, ei siis pelkästään harjoittelua direktiivin 92/51 nojalla. [12]

52. Asiassa Burbaud [13] antamassaan tuomiossa yhteisöjen tuomioistuin on vahvistanut tämän toteamuksen sairaalan hallintovirkamiehen ammatin osalta ja todennut tuomion 35 kohdassa, että Burbaudilla oleva todistus on annettu vähintään kolmivuotisesta keskiasteen jälkeisestä koulutuksesta. Yhteisöjen tuomioistuin on tämän perusteella katsonut, että oikeustieteellinen tutkintotodistus ja koulutuksen jälkeinen harjoittelu muodostaa koko sairaalan hallintovirkamiehen koulutuksen.

53. Tätä lopputuotetta koskevaa oikeuskäytäntöä on sovellettava nyt esillä olevassa asiassa käsiteltävään julkisessa huutokau-

11 – Asia C-313/01, tuomio 13.11.2003 (Kok. 2003, s. I-13467, 54 kohta).

12 – Vrt. edellä alaviitteessä 7 mainittu teos, Schneider, s. 172 ja sitä seuraava sivu; Regelin, S., "Berufliche Befähigungsnachweise und ihre Anerkennung", *Europäisches Arbeits- und Sozialrecht*, s. 49 ja Müller-Bernhardt, U., "Anerkennung von Hochschuldiplomen im Gemeinschaftsrecht", *Recht der Jugend und des Bildungswesens*, 1989, s. 130–134.

13 – Asia C-285/01, tuomio 9.9.2003 (Kok. 2003, s. I-8219).

passa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin. Kun kerran yhteisöjen tuomioistuin katsoo sairaalan hallintovirkamiehen ammatin kohdalla kolmivuotisen yliopistokoulutuksen ja sen lisäksi suoritetun kaksivuotisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen tutkintotodistukseksi, jota tarkoitetaan ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevassa direktiivissä, tämä toteamus pätee a minore ad maius julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin, koska tähän ammattiin johtava koulutus edellyttää keskiasteen jälkeisen koulutuksen lisäksi ei ainoastaan yhtä, vaan jopa kahta yliopistotutkintoa (oikeustieteellinen koulutus ja taidehistorian tai arkeologian koulutus taikka taidekoulutus), ja siten tämän koulutuksen olisi sitäkin suuremmalla syyllä oltava direktiivissä 89/48 tarkoitettu tutkintotodistus.

54. Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin johtava koulutus koostuu – lähtökohtaisesti – vähintään viisivuotisesta yliopistokoulutuksesta ja kaksivuotisesta harjoittelusta.

55. Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatti on ammatti, joka edellyttää samantapaisesti rakentuvaa koulutusta kuin sairaalan hallintovirkamiehen ammatti: molempien ammattien kohdalla yliopistotasoiseen oikeustieteelliseen koulutukseen liittyy harjoittelu, joka valmistaa kyseisen ammatin erityisvaatimuksiin ja joka ei käsitä ainoastaan oikeustieteellistä koulutusta.

56. Täten väite, joka voitaisiin esittää rinnastettavuudesta asianajajan ammattiin ja jonka mukaan tähän ammattiin johtavassa koulutuksessa on julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatista poiketen kyse homogeenisestä oikeustieteellisestä koulutuksesta, joka on jaettu teoreettiseen ja käytännön osaan, ei kuitenkaan olisi merkityksellinen sairaalan hallintovirkamiehen ammatin kohdalla.

57. Mikäli lähtökohdaksi otetaan edellä esitetty tavanomainen koulutusta koskeva tilanne, julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatti kuuluu direktiivin 89/48 soveltamisalaan.

58. Asetuksen 17 §:ssä kuitenkin säädetään, että ne hakijat, joilla on vähintään seitsemän vuoden asian kannalta merkityksellinen työkokemus ja jotka lisäksi suorittavat kelpoisuuskokeen, eivät 16 §:stä poiketen tarvitse julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin harjoittamiseksi asetuksen 1 §:ssä tarkoitettua koulutusta – eivätkä siten direktiivissä 89/48 tarkoitettua tutkintotodistusta. Koska asetuksen 17 §:ssä on kuitenkin kyse ainoastaan poikkeuksesta asetuksen 16 §:n perussääntelyyn eikä se täten ole julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin harjoittamiseen ryhtymistä koskeva itsenäinen säännös, sillä ei ole merkitystä direktiivissä 89/48 tarkoitetun tutkintotodistuksen olemassaolon kannalta.

59. Jos Ranskassa asetettujen edellytysten arvioinnissa otetaan siis lähtökohdaksi asetuksen 16 §, on pääteltävä seuraavaa: vastaanottava jäsenvaltio eli Ranska edellyttää julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin harjoittamiseen ryhtymiseksi direktiivissä 89/48 tarkoitettua tutkintotodistusta.

60. Tämä pätee kuitenkin vain siinä tapauksessa, ettei lähtökohdaksi oteta asetuksen 45 §:ää. Kyseisessä säännöksessä edellytetään nimittäin vähintään vuoden kestävän keskiasteen jälkeisen koulutuksen suorittamista. Tässä Ranskan lainsäädäntöön kuuluvassa säännöksessä edellytetään siis ainoastaan direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta. Asetuksen 45 §:n henkilölliseen soveltamisalaan kuuluvat tiettyjen valtioiden kansalaiset. Koska myös Price kuuluu heihin, tätä säännöstä olisi sovellettava häneen.

61. Direktiiviä 92/51 voidaan soveltaa, jos kyseessä on jompikumpi seuraavista tilanteista: joko vastaanottavassa jäsenvaltiossa, toisin sanoen Ranskassa, edellytetään ainoastaan direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta (asetuksen 45 §:n sovellettavuus) tai kyseessä on direktiivin 92/51 3 artiklan soveltamistilanne. Tämä soveltamistilanne käsittää ensinnäkin niin sanotun siltatilanteen, jossa vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetään direktiivissä 89/48 tarkoitettua tutkintotodistusta, mutta siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, edellytetään ainoastaan direktiivissä 92/51 tarkoitettua asiakirjaa. Tämä tarkoittaa, että direktiivi 92/51 voi olla merkityksellinen myös sovellettaessa asetuksen 16 §:ää. Toiseksi direktiivin 92/51 3 artiklassa säädetään tämän direktiivin soveltamisesta myös silloin, kun vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellytetään direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta, mutta ammatti ei ole säännelty siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, ja hakijalla on vaadittava työkokemus.

b) Vaatimukset siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa

62. Jotta voidaan todeta, vaaditaanko siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin harjoittamiseksi direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta, on ensin tutkittava, onko tämän ammatin kohdalla jäsenvaltiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, ylipäätään kyse säännellystä ammatista.

i) Ammatin sääntеleminen siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa

63. Ensinnäkin on todettava, ettei julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattia ole tällä nimellä olemassa Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Samaa toimintaa harjoittavista henkilöistä käytetään Yhdistyneessä kuningaskunnassa nimitystä "Valuer/Auctioneer: Fine Arts".

64. "Auctioneer"-nimisen ammatin harjoittamiseen ryhtymistä ei ole erityisesti säännelty. Näin ollen kyseisen ammatin harjoittamiseen ei tarvita koetta eikä lupaa tai ammatilliseen järjestöön kuulumista. Tästä seuraa, että ammatissa, josta käytetään Yhdistyneessä kuningaskunnassa nimitystä "Valuer/Auctioneer: Fine Arts", ei ole kyse säänneltyyn ammattiin rinnastettavasta ammatista.

65. Tiettyihin järjestöihin tai instituutioihin kuulumisesta on kuitenkin erityistä etua talouselämässä. Tunnustettuihin instituutioihin kuuluvat Yhdistyneessä kuningaskunnassa esimerkiksi RICS, "Society of Fine Art Auctioneers" tai "National Association of Valuers and Auctioneers". RICS myöntää tietyin edellytyksin arvonimen "Chartered Surveyors" tai "Chartered Arts and Antiques Surveyors".

66. Direktiivin 92/51 1 artiklan f alakohdan toisessa alakohdassa otetaan tämä erityispiirre huomioon ja säädetään tästä syystä, että ammatillisten yhdistysten tai järjestöjen sääntelemää ammattitoimintaa pidetään valtiollisesti säänneltynä ammattitoimintana, kun kyseinen jäsenvaltio on tunnustanut näiden yhdistysten tai järjestöjen säännöt.

67. Direktiivissä 92/51 ei täsmennetä, mitkä ammatilliset yhdistykset ja järjestöt täyttävät nämä kriteerit. Direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toiseen alakohtaan sisältyy kuitenkin samanlainen säännös. Yhteen tämän direktiivin liitteeseen sisältyy luettelo 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan edellytykset täyttävistä ammatillisista yhdistyksistä ja järjestöistä. Numerolla 13 luettelossa mainitaan "Royal Institution of Chartered Surveyors".

68. On kuitenkin kyseenalaista, onko luetteloa direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan edellytykset täyttävistä ammatillisista yhdistyksistä ja järjestöistä mahdollista soveltaa analogisesti direktiivin 92/51 1 artiklan f alakohdan toiseen alakohtaan.

69. Myöntävää vastausta tähän kysymykseen puoltavat useat argumentit: Direktiivin 92/51 on, kuten sen nimikin antaa ymmärtää, tarkoitus täydentää direktiiviin 89/48 sisältyvää yleistä järjestelmää. Sitä on tulkittava ainoastaan yhdessä viimeksi mainitun direktiivin kanssa.[14] Tämä puoltaa direktiivin 89/48 säännösten analogista soveltamista tilanteisiin, jotka kuuluvat direktiivin 92/51 soveltamisalaan.

70. Tällainen analoginen soveltaminen on perusteltua erityisesti silloin, kun direktiiviin 92/51 sisältyy tiettyä alaa koskeva samanlainen aineellinen sääntely kuin direktiiviin 89/48. Tämä pätee nyt esillä olevaan asiaan, koska molempiin direktiiveihin sisältyy

14 - Direktiivin 92/51 johdanto-osan viides perustelukappale.

samat säännökset, jotka koskevat ammatillisten yhdistysten ja järjestöjen harjoittamaa ammattitoiminnan sääntelyä. Tämän vuoksi on johdonmukaista ottaa luettelo näistä yhdistyksistä ja järjestöistä huomioon molempien direktiivien kohdalla.

71. Kyseisen luettelon sovellettavuutta myös direktiiviin 92/51 puoltaa lisäksi se, että RICS laatii tunnetusti ammattisääntöjä direktiivin 89/48 soveltamisalaan kuuluvia ammatteja varten. Tämän pitäisi näin ollen päteä erityisesti ammatteihin, jotka kuuluvat direktiivin 92/51 soveltamisalaan, koska viimeksi mainittujen ammattien harjoittamista koskevat edellytykset ovat yksinkertaisemmat.

72. Ensimmäinen edellytys direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan soveltamiselle täyttyy siis ainoastaan siinä tapauksessa, että lähtökohdaksi otetaan "auctioneer"-ammatin sijasta ammatti, josta käytetään nimitystä "Chartered Surveyors" tai "Chartered Arts and Antiques Surveyors".

ii) Siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, sovellettavat edellytykset

73. Siltä osin kuin siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, vaadittavien edellytysten arviointi koskee direktiivin soveltamista konkreettiseen tilanteeseen, se on kansallisen tuomioistuimen tehtävä.

74. Siinä tapauksessa, että ammatti on säännelty Yhdistyneessä kuningaskunnassa, seuraavaksi on tutkittava, edellytetäänkö Yhdistyneessä kuningaskunnassa tämän ammatin harjoittamista varten direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta, toisin sanoen enimmillään yliopistotutkintotodistusta enintään kaksivuotisten opintojen jälkeen.

75. Direktiiviä 89/48 olisi sitä vastoin sovellettava silloin, kun lähtökohdaksi otetaan "Chartered Surveyors" -ammatille tai "Chartered Arts and Antiques Surveyors" -ammatille asetetut edellytykset. Kansallisen tuomioistuimen on tutkittava, täyttyvätkö edellytykset "Chartered Surveyors" -ammatin ja/tai "Chartered Arts and Antiques Surveyors" -ammatin osalta.

76. Mikäli päädytään siihen tulokseen, että siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, siis Yhdistyneessä kuningaskunnassa, edellytetään julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin harjoittamiseen ryhtymiseksi direktiivissä 92/51 tarkoitettua tutkintotodistusta, kyseisellä hakijalla olisi myös oltava direktiivissä 92/51 vaadittava tutkintotodistus, jotta direktiiviä 92/51 voidaan soveltaa julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin.

77. Jos lähtökohdaksi otetaan "auctioneer"-ammatti, kyseessä ei ole säännelty ammatti, minkä vuoksi kumpaakaan direktiiviä ei voida soveltaa.

iii) Edellytysten täyttyminen Pricen tapauksessa

78. Tämän jälkeen olisi nyt esillä olevan asian tosiseikkojen perusteella tutkittava, millainen tutkintotodistus ja työkokemus pääasiassa hakijana olevalla henkilöllä on. Nämä tiedot eivät käy ilmi asiakirjoista, esimerkiksi kuuluminen johonkin tunnustetuista instituutioista, tai ovat kiistanalaisia, erityisesti kaksivuotinen työkokemus siinä valtiossa, jossa hakija on hankkinut koulutuksensa, eli Yhdistyneessä kuningaskunnassa.

79. Koska tällaisessa arvioinnissa on kuitenkin kyse konkreettisen tosiseikaston soveltamisesta, myös se on toimivaltaisten kansallisten viranomaisten tehtävä. Yhteisöjen tuomioistuimen on ilmaistava kansalliselle tuomioistuimelle sellaiset tulkintaa koskevat seikat, joita se tarvitsee voidakseen ratkaista asian, kun taas kansallisen tuomioistuimen asiana on arvioida kyseessä olevaa toimintaa yhteisöjen tuomioistuimen esittämien arviointiperusteiden mukaisesti. Kansallisen tuomioistuimen tehtäväksi jää yhteisön oikeussääntöjen soveltaminen sekä sellaisten oikeussääntöjen soveltaminen, jotka koskevat yhteisön oikeussääntöjen soveltamista konkreettiseen tapaukseen. [15]

15 - Asia C-446/98, Fazenda Pública, tuomio 14.12.2000 (Kok. 2000, s. I-11435, 23 kohta) ja edellä alaviitteessä 13 mainittu asia C-285/01, tuomion 58 kohta.

C *Välipäätelmä*

80. Ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annettua neuvoston direktiiviä 92/51/ETY on tulkittava siten, että sitä voidaan Ranskan lainsäädännön nojalla soveltaa julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaan ainoastaan, jos ammatti ei ole säännelty Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja hakija täyttää direktiivin 92/51 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan edellytykset tai jos tämän ammatin harjoittamiseksi edellytetään Yhdistyneessä kuningaskunnassa tässä direktiivissä tarkoitettua tutkintotodistusta. Kansallisen tuomioistuimen on ratkaistava, täyttyvätkö nämä edellytykset.

V Toinen ennakkoratkaisukysymys

81. Toisella ennakkoratkaisukysymyksellään kansallinen tuomioistuin tiedustelee, voiko vastaanottava jäsenvaltio pidättää itsellään oikeuden tehdä valinta niin sanottujen sopeutumisvälineiden (sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen) välillä sen sijaan, että hakija voisi tehdä tämän valinnan, siinä tapauksessa, että direktiiviä 92/51 sovelletaan julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaan. Tämä sama kysymys nousee esiin myös direktiivin 89/48 sovellettavuuden yhteydessä.

82. Kysymys koskee pääasiallisesti sitä, onko julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtai-

men vapaaehtoisen myynnin johtaja ammatti, jonka harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta ja jossa kansallista lainsäädäntöä koskeva neuvonta tai avustaminen on olennainen ja pysyvä ammattitoiminnan osa, koska siinä tapauksessa vastaanottava jäsenvaltio voi molempien direktiivien 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan nojalla rajoittaa hakijan oikeutta valita kelpoisuuskokeen ja sopeutumisajan välillä.

85. Nyt esillä olevassa asiassa on tutkittava yhteisön oikeuden tulkitsemisen yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian kohteeseen. Toiseen ennakkoratkaisukysymykseen, sellaisena kuin kansallinen tuomioistuin on sen esittänyt, vastaaminen edellyttää, että direktiiviä 92/51 voidaan ylipäätään soveltaa.

A *Toisen ennakkoratkaisukysymyksen tutkittavaksi ottaminen*

83. Toisen ennakkoratkaisukysymyksen sisällön ja sanamuodon takia on syytä selvittää, voidaanko se ottaa tutkittavaksi.

86. Koska vasta asian käsittelyn edetessä kansallisessa tuomioistuimessa selviää, voidaanko direktiiviä 92/51 soveltaa pääasian tosiseikastoon, on epäselvää, täyttyvätkö siinä oikeuskäytännössä asetetut edellytykset, joiden mukaan asian ratkaiseminen vaatii vastauksen ennakkoratkaisukysymykseen.

84. Yhteisöjen tuomioistuin on vakiintuneessa oikeuskäytännössään todennut, että se voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen, jos on ilmeistä, että kansallisen tuomioistuimen pyytämällä yhteisön oikeuden tulkitsemisella ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen, eikä yhteisöjen tuomioistuimella ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin. [16]

87. Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan edellytyksiä ennakkoratkaisukysymysten tutkittavaksi ottamiselle ei tule kuitenkaan tulkita liian suppeasti. Ratkaisevaa on, voiko yhteisön oikeuden tulkinta olla hyödyllinen kansalliselle tuomioistuimelle. "Jos esitetyt kysymykset koskevat yhteisön oikeuden tulkintaa, yhteisöjen tuomioistuimen on siten yleensä ratkaistava esitetyt kysymykset." [17]

16 – Asia C-379/98, PreussenElektra, tuomio 13.3.2001 (Kok. 2001, s. I-2099, 39 kohta); asia C-390/99, Canal Satélite Digital, tuomio 22.1.2002 (Kok. 2002, s. I-607, 19 kohta); asia C-373/00, Adolf Truley, tuomio 27.2.2003 (Kok. 2003, s. I-1931, 22 kohta ja sitä seuraavat kohdat) ja asia C-380/01, Schneider, tuomio 5.2.2004 (Kok. 2004, s. I-1389, 22 kohta).

17 – Vrt. erityisesti asia C-415/93, Bosman, tuomio 15.12.1995 (Kok. 1995, s. I-4921, 59 kohta); edellä alaviitteessä 16 mainittu asia C-379/98, tuomion 38 kohta; edellä alaviitteessä 16 mainittu asia C-390/99, tuomion 18 kohta ja asia C-153/00, der Weduwe, tuomio 10.12.2002 (Kok. 2002, s. I-11319, 31 kohta).

88. Nyt esillä olevassa asiassa on syytä tuoda esille, että direktiivissä tarkoitetun käsitteen "ammatti, johon kuuluu oikeudellista neuvontaa" tulkinta on hyödyllinen kansalliselle tuomioistuimelle jommankumman direktiivin sovellettavuuden selvittämiseksi.

B *Direktiiveissä tarkoitettu käsite "ammatti, johon kuuluu oikeudellista neuvontaa"*

89. Aluksi on tutkittava, onko julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtaja ammatti, jonka harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta. Tämän jälkeen on tutkittava, onko kansallista lainsäädäntöä koskeva neuvonta tai avustaminen olennainen ja pysyvä ammattitoiminnan osa.

90. Siinä tapauksessa, että koulutuksen kesto tai sisältö eroaa yhtäältä lähtö- ja opiskeluvaltiossa ja toisaalta vastaanottavassa jäsenvaltiossa, vastaanottava jäsenvaltio voi direktiivin 92/51 4 artiklan nojalla asettaa hakijalle lisävaatimuksia taatakseen hakijan asianmukaisen sopeutumisen uuteen ammattiympäristöön.

91. Jos koulutuksen sisällöt eroavat eli jos hakijan saaman koulutuksen teoreettisten ja käytännön opintojen sisältö olennaisesti eroaa vastaanottavan jäsenvaltion edellyttämän tutkinnon sisällöstä, vastaanottava jäsenvaltio voi direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisen alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan nojalla konkreettisesti edellyttää hakijalta korvauksena sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen suorittamista. Tämä pätee myös silloin, kun säännelty ammattitoiminta kattaa vastaanottavassa jäsenvaltiossa laajemman piirin kuin siinä jäsenvaltiossa, josta hakija tulee, ja kun tämä toiminnan laajuutta koskeva ero otetaan huomioon erikoiskoulutuksessa, johon kuuluvat opinnot eivät sisälly hakijan suorittamaan tutkintoon (direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisen alakohdan toinen luetelmakohta).

92. Vastaanottavan jäsenvaltion, joka käyttää tätä korvaamismahdollisuutta, on annettava hakijalle oikeus valita sopeutumisajan ja kelpoisuuskokeen välillä. Tästä valinnanvapauden periaatteesta voidaan kuitenkin direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan nojalla poiketa, jos kyseessä on ammatti, jonka harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta ja jossa kansallista lainsäädäntöä koskeva neuvonta tai avustaminen on olennainen ja pysyvä ammattitoiminnan osa. Tässä tapauksessa vastaanottava jäsenvaltio voi tehdä valinnan.

93. Tämä poikkeus, jota sovelletaan ammatteihin, joihin kuuluu oikeudellista neuvontaa, vastaa sananmukaisesti vastaavaa säännöstä direktiivissä 89/48. Tästä syystä vaikuttaa perustellulta viitata tämän direktiiviin 89/48 sisältyvän säännöksen syntyhistoriaan.

94. On syytä huomauttaa, ettei kelpoisuuskoe sopeutumisvälineenä eikä sellaisia ammatteja koskeva poikkeus, joihin kuuluu oikeudellista neuvontaa, sisältyneet komission direktiiviehdotukseen. Tämä sääntely laadittiin vasta neuvostossa ja samanaikaisesti oikeusalan ammatteja harjoittavien keskuudessa käytyjen keskustelujen perusteella. [18]

95. Vaikka kyseisen sääntelyn laajentaminen ei komission käsityksen mukaan sopinut yhteen direktiivin perusajatuksen kanssa, joka perustuu koulutuksen laatua koskevaan vastavuoroiseen luottamukseen, [19] se hyväksyttiin jäsenvaltioiden epäilyjen vuoksi. Sääntelyn tarkoituksena on antaa jäsenvaltioille tilaisuus tarkastaa, onko hakijalla kyseisen ammatin harjoittamisen edellyttämä kansallisen lainsäädännön tuntemus, koska toisistaan poikkeavien kansallisten oikeusjärjestelmien vuoksi sitä, että yhdessä jäsenvaltiossa pätevä ammatinharjoittaja voi harjoittaa ammattiaan menestyksellisesti myös toisessa jäsenvaltiossa, ei voida pitää tällaisessa tapauksessa yhtä itsestään selvänä kuin muiden ammattien tapauksessa.

96. Tämän säännöksen käyttöönoton myötä direktiivin perusajatuksena olevasta tutkintojen lähtökohtaisesta vastaavuudesta annettiin näin ollen poikkeava, tiettyjä ammatteja koskeva erityissäännös.

97. Poikkeuksen laajaa tulkintaa puoltaa toinenkin sen syntyhistoriaan liittyvä näkökohta. Euroopan parlamentti halusi nimittäin muuttaa neuvoston yhteistä kantaa toisessa käsittelyssä siten, että kansallisen lainsäädännön tuntemusta koskeva edellytys rajoitettaisiin koskemaan oikeusalan ammatteja suppeassa merkityksessä. [20] Neuvosto ei kuitenkaan hyväksynyt tätä parlamentin tarkistusta.

98. Säännöksen suppeaa tulkintaa puoltaa sitä vastoin se, ettei kyseessä ole täysin vastaava vaihtoehto vaan poikkeussäännös.

18 – Ks. tältä osin edellä alaviitteessä 7 mainittu Schneider, s. 195.

19 – Ks. tältä osin edellä alaviitteessä 7 mainittu Schneider, s. 197.

20 – Päätös neuvoston yhteisestä kannasta komission ehdotukseen direktiiviksi vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä (EYVL 1988, C 309, s. 44).

99. Edellä esitetyn perusteella ei siis riitä, että kyseisen ammatin harjoittaminen edellyttää jonkinlaista lainsäädännön tuntemusta. Ei myöskään riitä, että lainsäädännön tuntemusta edellytetään ainoastaan muutamilla, tiukasti rajatuilla oikeudenaloilla. Muutoinhan poikkeussäännöksen soveltamisalaan kuuluisi esimerkiksi lähes kaikki kaupan alan toiminta. Tämä ei kuitenkaan ole voinut olla yhteisön lainsäätäjän tarkoituksena. Merkityksellistä ei voi myöskään olla se, että ammattiin sovelletaan tiettyjä vastuujärjestelmiä.

100. Kaiken kaikkiaan tietojen laajuuden ja syvällisyyden tai perusteellisuuden arvioinnissa on siis käytettävä tiukkoja arviointiperusteita. Tämä koskee sekä vaadittavaa lainsäädännön tuntemusta sinänsä että ammattitoiminnan osan muodostavaa neuvontaa tai avustamista.

101. Direktiivin 89/48 täytäntöönpanon yhteydessä kaikki jäsenvaltiot ovat käyttäneet valinnanmahdollisuuttaan oikeusalan ammattien kohdalla ja valinneet sopeutumisvälineeksi kelpoisuuskokeen. Tämä selittyy ehkä sillä, että kyseinen vaihtoehto on tiukempi kahdesta mahdollisesta sopeutumisvälineestä ja vaikeuttaa entisestään hakijan ryhtymistä harjoittamaan asianomaista ammattia kussakin vastaanottavassa jäsenvaltiossa.

102. Kun otetaan huomioon direktiivin 92/51 yleinen tavoitteenasettelu, 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan poikkeussäännöstä ei pitäisi tulkita liian laajasti.

103. Lopuksi on huomautettava, että direktiivin 92/51 4 artiklaa on johdetun oikeuden säännöksenä tulkittava ylemmäntasoisen oikeuden mukaisesti. Siihen kuuluvat kussakin tapauksessa merkityksellisen perusvapauden lisäksi yleiset oikeusperiaatteet. Tässä yhteydessä on syytä muistuttaa erityisesti suhteellisuusperiaatteesta, joka jäsenvaltioiden on otettava huomioon sekä direktiivin 92/51 täytäntöönpanossa että kansallisten säännösten soveltamisessa. Näistä ylemmäntasoisen oikeuden säännöksistä voi näin ollen käydä ilmi muita seikkoja, joilla rajoitetaan edelleen jäsenvaltioiden toimintamahdollisuuksia.

C Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin oikeudellisesti merkitykselliset tunnusmerkit Ranskassa

104. Irtaimen vapaaehtoista myyntiä julkisessa huutokaupassa säännellään Ranskassa code de commercen L.321-1–L.321-4, L.321-8 ja L.321-9 §:ssä.

105. Näillä säännöksillä säännellään ainoastaan irtaimen vapaaehtoista myyntiä julkisessa huutokaupassa eikä niitä sovelleta pakkohuutokauppaan, joka on määritelty sellaiseksi irtaimen myynniksi julkisessa huutokaupassa, joka perustuu lakiin tai oikeuden ratkaisuun ja johon oikeuslaitokseen kuuluvilla pakkohuutokaupan pitäjillä ("commissaires priseurs judiciaires") on monopoli.

106. Julkisessa huutokaupassa tapahtuva irtaimen vapaaehtoinen myynti koskee ainoastaan käytettyjä hyödykkeitä tai myyjän tuotannosta suoraan myyntiin annettuja uusia hyödykkeitä, jos tämä ei ole kauppias tai käsityöläinen ja jos hyödykkeet myydään vähittäin tai erissä.

107. Vapaaehtoista myyntiä harjoittavat lähtökohtaisesti sellaiset kaupalliset yhtiöt, joiden toiminta rajoittuu irtainten hyödykkeiden arviointiin ja irtaimen vapaaehtoisen myynnin järjestämiseen ja toteuttamiseen julkisessa huutokaupassa. Nämä yhtiöt toimivat hyödykkeen omistajan valtuuttamina. Niillä ei ole valtuuksia ostaa tai myydä suoraan tai välillisesti omaan lukuunsa julkisessa huutokaupassa myyntiin tarjottavia irtaimia hyödykkeitä. Tämä kielto koskee myös yhtiön johtajia, yhtiökumppaneita ja työntekijöitä.

108. Yhtiöt voivat harjoittaa toimintaansa ainoastaan saatuaan Conseil'n hyväksynnän, ja niiden on esitettävä riittävät takuut organisaationsa, teknisten välineidensä ja varojensa, hyvämaineisuutensa ja johtajiensa kokemuksen sekä niiden toimenpiteiden osalta, joilla varmistetaan liiketoimien turvallisuus niiden asiakkaille. Yhtiöillä on velvollisuus nimittää tilintarkastaja ja varatilintarkastaja.

109. Yhtiöiden johtajien, yhtiökumppanien tai työntekijöiden joukossa on myös oltava vähintään yksi henkilö, jolla on myynnin johtamiseen vaadittava pätevyys tai conseil d'Etat'n määrittämin edellytyksin alalla vastaavaksi tunnustettu tutkintotodistus tai valtuutus (code de commercen L.321-8 §). Code de commercen L.321-15 §:ssä säädetään rangaistusseuraamuksista tiettyjen etenkin toimilupaan ja pätevyysvaatimuksiin liittyvien säännösten noudattamisen varmistamiseksi.

D *Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatti*

110. Jäsenvaltio voi soveltaa direktiivin 89/48 tai direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmanteen alakohtaan sisältyvää poikkeussäännöstä, toisin sanoen päättää, käytetäänkö sopeutumisaikaa vai kelpoisuuskoetta, vain jos kyseisen ammatin harjoittaminen edellyttää kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta ja kansallista

lainsäädäntöä koskeva neuvonta tai avustaminen on olennainen ja pysyvä ammattitoiminnan osa. Seuraavaksi on näin ollen tutkittava, täyttääkö julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatti nämä molemmat edellytykset.

1. Lainsäädännön tuntemusta koskevat vaatimukset

111. Ranskan oikeussäännöistä käy ilmi, että julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toiminta käsittää huutokauppakohteen arvioinnin sekä huutokaupan järjestämisen ja johtamisen. Johtaja toimii tässä yhteydessä huutokaupattavan hyödykkeen omistajan valtuuttamana.

112. Tästä toiminnan kuvauksesta voitaisiin päätellä, että julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan on tunnettava irtaimen huutokaupassa tapahtuvaa myyntiä koskeva Ranskan lainsäädäntö, koska hän toteuttaa huutokaupan ja johtaa sitä, ja että hänen olisi huutokauppakohteen omistajan valtuuttamana annettava jälkimmäiselle myös oikeudellista neuvontaa.

113. Nämä päätelmät perustuvat kuitenkin ainoastaan code de commercen asian kannalta merkityksellisten säännösten yhteen mahdolliseen tulkintaan, jota ei kuitenkaan missään tapauksessa tarvitse seurata. Esimerkiksi Saksan kauppalakiin sisältyy huutokaupanpitäjän toiminnan osalta säännöksiä, jotka ovat samankaltaisia kuin code de commercen säännökset. Tähän ammattiin ei kuitenkaan kuulu Saksassa oikeudellista neuvontaa.

114. Tästä syystä julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toiminnan määrittelemiseksi on otettava täydentävästi huomioon myös muita säännöksiä, joilla on yhteys tämän ammatin harjoittamiseen, muun muassa säännöksiä, joilla säännellään julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin johtavaa koulutusta Ranskassa.

115. Ammattiin johtavan koulutuksen tarkoituksena on lähtökohtaisesti valmistautuminen kyseisen ammatin harjoittamiseen. Tämän vuoksi koulutuksen sisällön perusteella voidaan yleensä selvittää ammatin sisältö ja päinvastoin. Nyt esillä olevassa asiassa on näin ollen tutkittava, onko oikeudellinen koulutus olennainen osa julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin johtavaa koulutusta.

116. Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin johtavaa koulutusta säännellään asetuksessa nro 2001-650 ja 29.8.2001 tehdyssä päätöksessä. Kuten jo ensimmäistä ennakkoratkaisukysymystä koskevan oikeudellisen arvioinnin yhteydessä todettiin, koulutus koostuu asetuksen 16 §:n nojalla yliopistokoulutuksesta ja harjoittelusta. Yliopistokoulutus käsittää puolestaan oikeustieteen tutkinnon lisäksi vähintään kaksivuotiset opinnot.

117. Harjoittelua koskevan pääsykokeen sisältö vahvistetaan päätöksen 4 ja 5 §:ssä. Pääsykoe koostuu oikeustieteellisiä ja taiteellisia aineita koskevista kokeista, jotka kestävät kumpikin neljä tuntia. Päätöksen liitteessä mainitaan aineet, jotka sisältyvät oikeustieteellisiä aineita koskevaan kokeeseen. Näitä aineita ovat siviilioikeus, kauppaoikeus ja julkisessa huutokaupassa tapahtuvaa irtaimen vapaaehtoista myyntiä koskeva oikeus.

118. Itse harjoittelu koostuu asetuksen 21 §:n ja sitä seuraavien pykälien nojalla teoreettisesta osuudesta ja käytännön osuudesta, joka on suoritettava yhtiössä, joka harjoittaa julkisessa huutokaupassa tapahtuvaa vapaaehtoista myyntiä, tai oikeuslaitokseen kuuluvan pakkohuutokaupan pitäjän alaisuudessa.

119. Kaikista näistä säännöksistä käy ilmi, että oikeudellinen koulutus muodostaa huomattavan osan irtaimen julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin johtavasta koulutuksesta: oikeustieteen tutkinto, harjoittelua koskevan pääsykokeen sisältö ja itse harjoittelu. Tästä seuraa, että ammatin harjoittaminen Ranskassa edellyttää Ranskan lainsäädännön tarkkaa tuntemusta.

2. Toiminta

120. Direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan sanamuodosta ilmenee, että merkityksellistä on oikeudellinen neuvonta eikä se, onko kyseessä oikeusalan ammatti suppeassa merkityksessä.

121. Mikäli yhteisön lainsäätäjä olisi halunnut, että kaikki *oikeusalan* ammatit kuuluvat kyseisen säännöksen soveltamisalaan, direktiivin tekstiin olisi valittu yleisempi muotoilu, esimerkiksi oikeusalan ammatit, jotka edellyttävät kansallisen lainsäädännön tarkkaa tuntemusta. Näin olisi erityisesti, jos säännöksen soveltamisalaan olisi haluttu sisällyttää *kaikki* ammatit, joiden harjoittaminen edellyttää lainsäädännön tuntemusta.

122. Jotta voidaan arvioida, kuuluuko julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaeh-

toisen myynnin johtajan ammatti direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmannen alakohdan soveltamisalaan, on siten selvitettävä, mikä osa oikeudellisella neuvonnalla tai avustamisella on kokonaistoiminnassa.

123. Vaikka sääntelyn vertailussa muiden jäsenvaltioiden sääntelyyn kävisi ilmi, että vastaavaan ammattiin kuuluu muissa jäsenvaltioissa vähemmän tai ei lainkaan oikeudellista toimintaa, se ei kyseenalaista kyseisen ammatin luonnehdintaa Ranskassa.

124. Tämä on seurausta ensinnäkin ammatin syntyhistoriasta. "Commissaire priseur" -ammatti on peräisin Ranskan vallankumouksen jälkeiseltä ajalta. Historiallinen kehitys selittää sen, miksi kyseinen ammatti on – muista jäsenvaltioista poiketen – säännelty erityisellä tavalla Ranskassa, edellyttää muun muassa Ranskan lainsäädännön tarkkaa tuntemusta ja käsittää oikeudellisen neuvonnan.

125. Komission Ranskaa vastaan aloittama jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely, jossa oli kyse edellä mainitun ammatin monopolista huutokauppojen järjestämisessä Ranskassa, johti siihen, että "commissaire priseur" -ammatti jaettiin pakkohuutokaupan pitäjien (commissaire priseur judiciaire) ammattiin ja julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattiin. Viimeksi mainitun ammatin harjoittaja johtaa siten ainoastaan julkisessa huutokaupassa tapahtuvaa irtaimen vapaaehtoista myyntiä. Pakkohuutokaupan pitäjillä on sitä vastoin edelleen monopoli pakkohuutokaupassa, joka on määritelty sellaiseksi irtaimen myynniksi julkisessa huutokaupassa, joka perustuu lakiin tai oikeuden ratkaisuun. Ranskan sääntely on kuitenkin enemmän kuin pelkkä historiallinen jäänne. Tästä ovat osoituksena ammattiin vielä nykyäänkin liittyvät tehtävät, joita on tarkasteltava seuraavaksi.

126. Aluksi on kuitenkin todettava, etteivät ammattia koskevan sääntelyn soveltamisalaan kuuluminen ja siitä johtuva (kurinpidollinen) vastuu riitä. Myöskään ammatin vaatima laaja asiantuntemus ja siihen liittyvä neuvonta eivät ole yksinään riittäviä. Sama pätee myös pelkkään lainsäädäntöä ja sen noudattamista koskevaan tietämykseen erityisesti siviilioikeuden alalla. Edellytyksenä pikemminkin on, että tällainen neuvonta on osa ammattitoimintaa.

127. Asiakirjoista käy ilmi, että julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtaja neuvoo ja avustaa molempia osapuolia, toisin sanoen sekä ostajaa että myyjää. Hänen on selitettävä erityisesti kulttuuriesineiden suojelua koskeva oikeudellinen tilanne. Myyjälle on

lisäksi kerrottava tavaran alkuperään mahdollisesti liittyvistä oikeudellisista ongelmista. Lisäksi tarvitaan tietoa immateriaalioikeudesta, verolainsäädännöstä ja erityisesti liikevaihtoverosta sekä tavarankuljetuksen yhteydessä vakuutuslainsäädännöstä.

128. Huutokaupan yhteydessä johtajan on selvitettävä valtion lunastusoikeuteen liittyvät oikeudelliset kysymykset, järjestettävä myynti siinä tapauksessa, että korkeimman tarjouksen tehnyt jättää huutonsa maksamatta, ja pidettävä huutokaupasta pöytäkirjaa, jolla on oikeudellisia vaikutuksia.

129. Ammattitoiminnan oikeudellisen osan korostuneisuus ilmenee siinä, että tämä ammatti rinnastetaan oikeusalan ammatteihin 31.12.1971 annetun lain nro 71-1130 [21] 56 §:ssä.

130. Täten lienee ensinnäkin liioiteltua väittää, että Ranska olisi katsonut irtaimen julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatin direktiivin täytäntöönpanon yhteydessä yhteisön oikeuden vastaisella tavalla "ammatiksi, johon kuuluu oikeudellista neuvontaa," ja että tätä poikkeussäännöstä olisi näin ollen käytetty väärin. [22]

131. Toiseksi on palautettava vielä kerran mieliin näiden direktiivien varsinainen tavoite: tutkintotodistusten tunnustamista koskevien direktiivien tavoitteena ei nimittäin ole – toisin kuin monien alakohtaisten direktiivien kohdalla – yhdenmukaistaa jäsenvaltioiden ammattien sääntelyä koskevaa lainsäädäntöä vaan taata tutkintotodistusten vastavuoroinen tunnustaminen. Tunnustamiselle asetetaan tosin tiettyjä edellytyksiä, jos koulutuksessa on jäsenvaltioiden välisiä eroja ja jos nämä erot vaikuttavat ammatin harjoittamiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa. Näin varmistetaan samanaikaisesti, että kunkin jäsenvaltion oikeusjärjestelmän erityispiirteet, joilla on – kuten nyt esillä olevassa asiassa Ranskassa – usein tärkeä historiallinen ja kulttuurinen tausta, säilyvät jatkossakin. Koska direktiiveissä annetaan jokaiselle jäsenvaltiolle oikeus määrittää ammattiin kuuluva toiminta, olisi direktiivien tavoitteen vastaista rinnastaa irtaimen julkisessa huutokaupassa tapahtuvan vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatti samankaltaisiin ammatteihin muissa jäsenvaltioissa, jotta yhteisön oikeu-

21 – JORF 5.1.1972, s. 131.

22 – Vrt. Pertek, J., "Free movement of professionals and recognition of higher-education diplomas", *Yearbook of European Law*, nide 12, 1992, s. 293–320.

dessa voitaisiin muodostaa yksi ainoa huutokaupanpitäjän ammatti, jonka perusteella vastaavia ammatteja jäsenvaltioissa olisi arvioitava.

132. Nyt esillä olevan asian kohteena oleva, julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammattia koskeva Ranskan lainsäädäntö on muodostunut historiallisesti ja oikeudellisesti luonnolliseksi osaksi Ranskan ammattilainsäädäntöä ja se on hyväksyttävä sellaisena.

E *Välipäätelmä*

133. Toiseen ennakkoratkaisukysymykseen on näin ollen vastattava, että julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatti on katsottava pääasiassa sovellettavien kansallisten säännösten nojalla direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuksi ammatiksi, johon kuuluu oikeudellista neuvontaa.

VI Ratkaisuehdotus

134. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1. Direktiiviä 89/48/ETY täydentävästä ammatillisen koulutuksen tunnustamista koskevasta toisesta yleisestä järjestelmästä 18 päivänä kesäkuuta 1992 annettua neuvoston direktiiviä 92/51/ETY on tulkittava siten, että sitä voidaan Ranskan

lainsäädännön nojalla soveltaa julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan toimintaan ainoastaan, jos

– ammatti ei ole säännelty Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja hakija täyttää direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan edellytykset tai

– ammatin harjoittamiseksi edellytetään Yhdistyneessä kuningaskunnassa tässä direktiivissä tarkoitettua tutkintotodistusta.

Kansallisen tuomioistuimen on ratkaistava, täyttyvätkö nämä edellytykset pääasiassa.

2. Julkisessa huutokaupassa tapahtuvan irtaimen vapaaehtoisen myynnin johtajan ammatti on katsottava pääasiassa sovellettavien kansallisten säännösten nojalla direktiivin 92/51 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetuksi ammatiksi, johon kuuluu oikeudellista neuvontaa.